

In ta Strnénov konj — kakšen konj je to! Ta glava, ta smela, izrazita pozitura živali žlahtnega plemena! Ta konj je živ! In če stojiš pred njim, misliš, zdaj in zdaj ti zarežeče in poskoči s svojim jezdecem. Takšne konje slika slavni poljski slikar Wierusz Kowalski. Morebiti si je gosp. Sternén tega Poljaka vzel za vzor. Brez dvoma dela »cesar na konju« našemu umetniku vso čast in nam daje upati, da ustvari gosp. Sternén še mnogo pravih umotvorov. Mnogo sreče!

Slikar Jožef Koželj je razstavil v nekem tukajšnjem trgovskem oknu lepo oljnato sliko, ki predstavlja skupino arheoloških predmetov: Stare bronaste krožnike, svečnike, čaše iz zelenega stekla, stare knjige, kipe itd. Slika priča o resnem trudu umetnikovem, da bi nam posnel stvari v strogo realističnem žanru po naravi. Umotvor je gledalcem obče ugajal. Mlademu slikarju želimo mnogo uspeha in srečnega razvoja!

Slikar J. Kramaršič je razstavil skrbno izveden portret nekega starega gospoda. Kramaršič je, kakor smo slišali praviti, v slikarstvu samouk, pa zato je njegovo stremljenje k umetniški dovršenosti tem večje pozornosti vredno. Pogumno naprej!

Razstava Karpellusovih ilustracij. Z modeli za Prešernov spomenik so bile obenem razstavljene v »Mestnem domu« tudi izvirne ilustracije, ki jih je bil naredil slikar Adolf Karpellus za Prešernove poezije. Te zanimive risbe je podaril založnik in tiskar, g. Otom. Bamberg, odboru za postavljenje Prešernovega monumenta.

Teh slik sedaj ni treba posebej opisavati, ker imajo čitatelji itak že ilustrovane Prešernove poezije v rokah, in ker smo govorili o njih že v februarški številki »Zvonovi«. Omeniti nam je le, da se nahajata med temi podobami dve novi: »Nezakonska mati« in pa »Ribič«. Moramo reči, da sta obe ti dve ilustraciji dosti boljši nego oni dve, ki sta reprodukovani v »Poezijah«. Zlasti nam je ugajala »Nezakonska mati«, ker je veliko bolj karakteristična in izvirna nego ona, ki je natisnjena v knjigi. Karpellusove ilustracije so bile tudi zato razstavljene, da bi našle — kupcev. Želeti je, da bi se prodale za prav — visoko ceno.

Šestdesetletnica prof. dr. Kreka. Dne 8. marca t. l. je poteklo šestdeset let, kar se je narodil preprostim kmetiskim staršem v Čateni, vasi župe javorske nad Škofjo Loko, odlični naš učenjak prof. Krek. Završivši gimnazijo v Ljubljani, napotil se je v Gradec in se posvetil jezikoslovnim študijam. Leta 1864. je dosegel doktorsko čast, napravil izpit iz klasičnih jezikov v Gradcu, iz slavistike pa pri Miklošiču na Dunaju. Najpreje je služboval na graški realki. L. 1866. se je habilitoval na graškem vseučilišču in leto pozneje je zasedel ondi slavistično stolicu. Za tri leta je postal izreden, l. 1875. pa reden profesor slovanskega jezikoslovja v Gradcu. Torej praznuje letos s svojo šestdesetletnico vred tudi tridesetletnico svoje izredne in petindvajsetletnico svoje redne docenture.

V mladih letih je pel navdušene domoljubne pesmi, katere je izdal v posebnem zvezku l. 1862.; leto pozneje pa je izšla v Janežičevem »Cvetju iz

domačih in tujih logov« njegova epična pesem »Na sveti večer«. Poleg tega se je pa že tedaj mnogo bavil s tradicionalnim slovstvom, kateremu predmetu je pozneje izključno posvetil vse svoje moči. Delo, s katerim si je pridobil glas učenjaka med Slovani in tujci, je njegova epohalna: »Einleitung in die slavische Literaturgeschichte«. Prvič je ugledala beli dan l. 1874., druga izdaja pa je izšla l. 1886., izdatno pomnožena in predelana. Menda ni po Šafaříkovih »Starožitnostih« izšla nobena knjiga o Slovanstvu, ki bi bila vzbudila toliko pozornosti in našla toliko navdušenja kakor baš imenovana Krekova »Einleitung«. Razen tega je prof. Krek sodeloval in še sodeluje pri raznih nemških znanstvenih listih. Izdal je zbirko najlepših slovanskih pesmi v nemških prevodih pod naslovom »Slavische Anthologie« in sam spisal tej zbirki točen pregled slovanskega pesništva. Torišče njegovemu znanstvenemu delovanju v slovenskem jeziku pa je bil »Kres«, v katerem je priobčil marsikatero lepo študijo. Tukaj se morajo omeniti tudi velike zasluge Krekove za slovansko stolico graško. Dr. Krek je ustanovil na graškem vseučilišču slovansko stolico. Preje je bilo na graški univerzi samo mesto navadnega »Sprachlehrerja«; prvi profesor v modernem zmislu je bil šele dr. Krek. On je šele pridobil pravi ugled slavistiki na graškem vseučilišču in ji ustanovil podlago primerjajočega jezikoslovja. Z velikim trudom je ustanovil slovanski seminar, in njemu gre hvala, da imamo sedaj v Gradcu še drugo stolico slavističnega profesorja s posebnim ozirom na slovenski jezik in slovensko slovstvo. Kot profesor je vsekdar goreče in vneto deloval za svoj predmet in je bil vsekdar pripravljen pomoči svojim učencem z besedo in z dejanjem. Iz njegove šole je izšlo lepo število vrlih slovenskih pa tudi hrvaških profesorjev.

Krekovo znanstveno delovanje so priznale različne domače in tuje akademije ter učena društva, ki so ga izvolila svojim častnim, pravim ali dopisujočim članom. Omenimo naj tukaj le, da je prof. Krek med drugim član jugoslovanske, češke in ruske akademije v Peterburgu.

Poleg velikega znanja pa diči prof. Kreka odločna značajnost. Svojim mladostnim narodnim vzorom se ni nikdar izneveril in nikdar niti za ped odstopil od svojega slovenskega prepričanja. Da njegovo vseskozi odločno narodno postopanje ni vladi ugajalo in da ga je ta tudi doslej vedno ia dosledno prezirala in mu večkrat delala neprilike, to se razume samo ob sebi.

Da izpopolnimo sliko o Kreku, ne smemo pozabiti, kar je on storil za bedno slovensko visokošolsko mladež. Nad dvajset let je požrtvovalno vodil »slovansko podporno zalogo«, in ko so ga baš nekateri slovenski akademiki v svoji nezaslišani nehvaležnosti in netaktnosti prisilili, da je odstopil od omenjene zaloge, maščeval se je s tem, da je ustanovil novo »Podporno društvo za slov. visokošolce v Gradcu«. Krekove zasluge za slovenske visokošolce v Gradcu so velike, in ti se mu niso mogli lepše zahvaliti zanje nego s tem, da ga je društvo »Triglav« imenovalo prvim svojim častnim članom.

Ob šestdesetletnici pač lahko prof. Kreka navdaja sladka zavest, da je vse svoje moči posvetil knjigi slovanski in tako proslavil slovensko ime, da se je požrtvovalno trudil za slovensko akademično mladež in ji bil po svojem nemadeževanem rodoljubju vsekdar svetel vzgled pravega slovenskega moža, ki tudi v visoki svoji službi ne zataji matere svoje slovenske. Radi vseh teh velikih zaslug in vzglednih lastnosti se pridružuje tudi »Ljubljanski Zvon« drugim mno-

gobrojnim častilcem prof. Kreka in mu kliče ob njegovi šestdesetletnici iz dna srca: na mnoga leta!

Končno še dve, tri vrstice o prelepih slavnostih, ki so jih Kreku povodom njegove šestdesetletnice priredili graški akademiki — Slovenci. Dne 7. marca so Krekovo šestdesetletnico v ožjem krogu praznovali: njegov kolega, g. dr. K. Štrekelj, njegovi sedanji slušatelji in tudi nekaj bivših, ki pač stanujejo sedaj v Gradcu. Z navdušeno besedo je slavljenca nagovoril prof. Štrekelj, očrtal z jedrnatimi potezami njegove zasluge na polju slavistike in posebno poudarjal požrtvovalno, ljudomilo delovanje prof. Kreka pri podpornih društvih za slovenske visokošolce. Konec govora je prof. Štrekelj izročil slavljenцу krasen album s fotografijami njegovih častilcev, sedanjih in bivših učencev. Pristrčno se je zahvalil prof. Krek za poklonjeni album, s katerim so ga čisto presenetili njegovi spoštovatelji. Drugega dne — baš ob šestdesetletnem rojstnem dnevu njegovem — so mu priredili slovenski akademiki pri njegovem predavanju burno ovacijo. Prekrasno je uspel tudi komers, ki ga je priredilo dne 10. marca akad.-tehn. društvo »Triglav« prof. Kreku — prvemu svojemu častnemu članu. Pri komersu je bila zastopana vsa starejša inteligenca slovenske kolonije graške, zastopan je bil »Triglav« polnoštevilno, in prišlo je tudi lepo število Bolgarov, Čehov, Hrvatov in Srbov kot odposlancev svojih društev. Po pozdravu predsednika »Triglava« je povzel besedo slavnostni govornik, g. phil. M. P. Slikal je prof. Kreka kot učenjaka, ki ga smemo po pravici staviti v vrsto z našim Kopitarjem in Miklošičem; poudarjal je njegove zasluge kot profesorja, ki je kakor Hattala v Pragi in Miklošič na Dunaju ustanovil v Gradcu slovansko stolico, pridobil tej stolici neizogibno potrebni seminar in po mnogih težkih bojih dosegel, da se je v Gradcu poleg obče slovenske ustanovila tudi posebna stolica z ozirom na slovenščino. Slavil je slavljenca kot moža značajnika, ki vkljub svoji visoki službi in nikdar zatajil odločnega in neupogljivega svojega slovenskega prepričanja. Naposled je še popisoval skrb prof. Kreka za bedno slovensko akademiško mladež, neprecenljive zasluge njegove v tem oziru, zasluge, ki so mu donesle častni nazivek: »oče slovenskega dijaštva«. Burne ovacije so se prirejale po slavnostnem govoru prof. Kreku. Ginjen se je ta zahvaljeval za toliko ljubezen in vdanost in risal trnjevo pot, po kateri mu je bilo hoditi, da je naposled vendar došel do častnega mesta na graškem vseučilišču, in v markantnih potezah je podal zgodovino slovanske stolice v Gradcu. Potem so govorili še zastopniki navzočnih slovanskih društev. Vmes pa se je odlična družba naslajala s krasnimi pesmimi, katere je proizvajal pevski zbor in kvartet »Triglava«. Komers je brzojavnim potom počastilo lepo število slovenskih, hrvaških in čeških odličnjakov.

Ta slavja so jasno posvedočila, koliko visokega spoštovanja in odkritosrčne ljubezni uživa med Slovenci in Slovani odlični naš učenjak, posvedočila, kako iskreno žele vsi mnogobrojni njegovi častilci, da ga nam nebo ohrani še dolga, dolga leta v prid slavistike in v naš ponos!

M. Peteršnik

